

Jaroslava Honcová

Resumé

Korupční aféra poslance Albína Chalupy z roku 1928 a její důsledky pro zemědělské výrobní družstevnictví

Studie je věnována rekonstrukci jedné z mnoha korupčních afér, které provázely provádění první pozemkové reformy ve 20. a 30. letech 20. století. Jejím ústředním aktérem byl poslanec sociálně-demokratické strany a předseda Odborového svazu zemědělského dělnictva Albín Chalupa. A. Chalupa byl propagátorem a nadšeným příznivcem zakládání zemědělských výrobních družstev, která přebírala část parcelovaných velkostatků a hospodařila na nich. Jedním z takto založených zemědělských výrobních družstev bylo rovněž Hospodářské, nájemní, stavební a bytové družstvo v Praze založené roku 1926. V jeho čele stál rovněž A. Chalupa. Družstvo získalo do vlastnictví dvůr Hrádek nad Nisou, který byl dříve součástí velkostatku Grabštejn náležejícího rodu Clam-Gallasů. V roce 1928 proběhla jednání mezi A. Chalupou a právním zástupcem Clam-Gallasů o možnosti propuštění dvora Hrádek nad Nisou ze záboru. A. Chalupa přislíbil podporu této možnosti pod podmínkou úplatku ve výši 50.000 Kč. Tato korupční aféra se ovšem provalila a stala se důležitým argumentem v předvolebním boji (zejména levicových stran) před volbami do zemských zastupitelstev v roce 1928.

Zusammenfassung

Die Korruptionsaffäre des Abgeordneten Albín Chalupa aus dem Jahre 1928 und ihre Auswirkung für das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen

Die Studie ist der Rekonstruktion einer der vielen Korruptionsaffären gewidmet, die die Durchführung der ersten Bodenreform in den 20. und 30. Jahren des 20. Jahrhunderts begleiten. Die Hauptfigur der Affäre war der Abgeordnete der Sozial-demokratischen Partei und der Vorsitzender des Gewerkschaftsverbandes der landwirtschaftlichen Arbeiter Albín Chalupa. A. Chalupa war der Propagator und begeisterter Förderer der Gründung der landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften, die einen Teil von parzellierten Großbesitzen übernahmen und den bewirtschafteten. Eine der solch gegründeten landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften war auch die Wirtschafts-, Bau-, Miets- und Wohnungsgenossenschaft in Prag, gegründet im Jahre 1926. An Spitze derer stand ebenfalls A. Chalupa. Die Genossenschaft gewann in ihren Besitz Hof Hrádek nad Nisou, der früher als Bestandteil des Großbesitzes Grabstein dem Adelsgeschlecht Clam-Gallas gehörte. Im Jahre 1928 verliefen die Handlungen zwischen A. Chalupa und Clam-Gallas'schem Rechtsanwalt über die Möglichkeit, den Hof Hrádek nad Nisou aus der Beschlagnahme auszulassen. A. Chalupa sagte dieser Möglichkeit seine Unterstützung zu, aber gegen Bestechung von 50.000 Kronen. Diese Korruptionsaffäre kam aber an den Tag und wurde zum wichtigen Argument im Vor-

wahlkampf (vor allem bei Linksparteien) vor der Wahl in die Landesvertretungen im Jahre 1928.

Annotation

The 1928 Corruption Scandal Surrounding Albín Chalupa, MP, and its Consequences for the Agricultural Cooperative Societies

This study reconstructs in detail the corruption scandal surrounding the Social Democrat MP Albín Chalupa. In 1928 Chalupa promised, for a consideration, to intervene in favour of the Clam-Gallas family during the land reform, concerning the release of the grange of Hrádek nad Nisou from the land annexation. This scandal was ultimately exploited in the election campaign.